

Handläggare:
Anette Book

Landstingsstyrelsen

Yttrande över Betänkandet Föräldraskap vid assisterad befruktning (SOU 2007:3)

Ärendet

Justitiedepartementet har berett Stockholms läns landsting tillfälle att yttra sig över betänkandet Föräldraskap vid assisterad befruktning. I detta ärende redovisas förslag till yttrande. Yttrandet har utarbetats av LSF Juridik i samråd med Ägarstyrning.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att som remissyttrande till justitiedepartementet överlämna detta tjänsteutlåtande.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 3 november 2005 att tillkalla en särskild utredare för att överväga om föräldraskapet för en kvinna som är partner eller sambo med barnets mor bör utvidgas till att gälla även vid assisterad befruktning utanför tillämpningen av lagen (1984:1140) om insemination och om lagen (1988:711) om befruktning utanför kroppen (numera 6 och 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.), dvs vid assisterad befruktning som har skett i utländsk sjukvård eller i egen regi. Det skulle utredas om föräldraskapet för en partner bör presumeras på liknande sätt som faderskapet för en gift man. Det skulle vidare övervägas om det behövs åtgärder för att ytterligare förbättra möjligheterna för barn som kommer till genom assisterad befruktning med donerade spermier eller ägg att få kännedom om sitt genetiska ursprung.

Utredaren föreslår att föräldraskapet vid assisterad befruktning med donerade ägg och spermier ska regleras på samma sätt för samkönade par och för olikkönade par. Den kvinna som är moderns registrerade partner ska automatiskt anses vara barnets förälder, en föräldraskapspresumtion motsvarande den nuvarande faderskapspresumtionen ska införas i föräldrabalken. Bestämmelserna om föräldraskap för en kvinna ska också omfatta assisterad befruktning som skett utomlands och insemination i egen regi. Är modern sambo med en kvinna ska föräldraskapet för moderns sambo fastställas genom bekräftelse eller dom på samma sätt som sker i dag när barnet tillkommit genom assisterad befruktning som skett inom svensk hälso- och sjukvård. Förslaget innebär att det inte längre ska fastställas något faderskap i dessa fall.

För att stärka barnets rätt till information om sitt genetiska ursprung föreslås en rad olika åtgärder. Bl.a. bör gällande föreskrifter och allmänna råd ses över och förtydligas. Andra åtgärder som föreslås är informations- och utbildningsinsatser för föräldrar och personal samt utarbetande av pedagogisk vägledning och hjälpmedel. Målsättningen med åtgärderna är att öka föräldrarnas benägenhet att berätta för sina barn, förändra attityden hos hälso- och sjukvårdspersonalen samt öka kompetensen inom det aktuella området hos alla som kommer i kontakt med barnen och deras föräldrar.

Vidare föreslås att det skall införas en bestämmelse i föräldrabalken om att barn som kommit till genom assisterad befruktning med donerade spermier eller ägg har rätt till information om sitt genetiska ursprung och att det är föräldrarna som har ansvaret för att upplysa barnet om att det har tillkommit genom assisterad befruktning med donerade spermier och ägg. För att underlätta för barnet att få tillgång till information om sitt genetiska ursprung bör det upprättas ett särskilt register som bör innehålla sådana uppgifter att barnet kan få veta om det tillkommit genom assisterad befruktning med donerade spermier eller ägg samt var uppgiften om givarens identitet finns förvarad. Utredaren föreslår att förutsättningarna för ett sådant register utreds.

Förvaltningens synpunkter

En snabb utveckling av metodik inom assisterad befruktning samt en samhällelig utveckling där samkönade familjebildningar blir allt vanligare har lett till att sjukvårdshuvudmännen sedan ett par år tillbaka helt jämställer alla typer av familjebildningar när det gäller kriterierna för

tillgång till assisterad befruktning. Detta i sin tur leder naturligtvis till att allt fler barn föds in i denna situation och med nuvarande författning avseende föräldraskap kommer ofrånkomligen en del barn att få mindre rättigheter än vad tänkt är och därmed i viss mån hamna utanför den basala rätt vi vill ska tillfalla den nyfödde. Betänkande är en anpassning till de faktiska förhållanden som råder inom våra berörda verksamheter och som ett föredömligt steg att stärka rättigheterna för alla barn till två föräldrar. Medicinskt, sjukvårdsledningsmässigt och hälsoekonomiskt finns inga invändningar mot betänkandets slutsatser.

Förslagen till ändringar i föräldrabalken är relativt komplicerade och svårtillgängliga och det är önskvärt att en ytterligare bearbetning av bestämmelserna genomförs i syfte att göra lagtexten lättillgänglig och begriplig.

Mot bakgrund av vad som ovan anförs tillstyrkes de föreslagna lagändringarna.

Mona Boström